Usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 31.01.1974, sp. zn. 5 Co 15/74, ECLI:CZ:KSUL:1974:5.CO.15.1974.1

Číslo: 33/1976

Právní věta: Jestliže zůstavitel v závěti určil konkrétní nemovitost ustanovenému závětnímu dědici, ale později tuto nemovitost smluvně převedl na jinou osobu, nelze při posuzování účinnosti závěti nebo její části již zpravidla mít za to, že by zůstavitel přesto chtěl, aby se ustanovený dědic nemovitosti stal dědicem určitého podílu majetku, který by bylo možno vyjádřit v penězích. Uplatňuje-li dědic v odvolání proti rozhodnutí státního notářství o potvrzení nabytí dědictví podle dohody dědiců skutečnosti, které vyžadují změnu rozhodnutí o určení obecné ceny majetku zůstavitele, výše dluhu a čisté hodnoty dědictví, pak odvolací soud rozhodnutí státního notářství o potvrzení nabytí dědictví zruší, aby státní notářství mohlo ve smyslu ustanovení § 37 odst. 2 not. ř. (tedy dříve, než je dědické řízení pravomocně skončeno) provést novým rozhodnutím potřebnou opravu pravomocného rozhodnutí vydaného podle ustanovení § 37 odst. 1 not. ř.

Soud: Krajský soud v Ústí nad Labem

Datum rozhodnutí: 31.01.1974

Spisová značka: 5 Co 15/74

Číslo rozhodnutí: 33

Číslo sešitu: 9

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Dědění, Odvolání, Řízení před soudem, Řízení před státním notářstvím, Závěť

Předpisy: 95/1963 Sb. § 21
§ 22
§ 37
§ 39 40/1964 Sb. § 35
§ 477

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 33/1976 sb. rozh.

Jestliže zůstavitel v závěti určil konkrétní nemovitost ustanovenému závětnímu dědici, ale později tuto nemovitost smluvně převedl na jinou osobu, nelze při posuzování účinnosti závěti nebo její části již zpravidla mít za to, že by zůstavitel přesto chtěl, aby se ustanovený dědic nemovitosti stal dědicem určitého podílu majetku, který by bylo možno vyjádřit v penězích.

Uplatňuje-li dědic v odvolání proti rozhodnutí státního notářství o potvrzení nabytí dědictví podle

dohody dědiců skutečnosti, které vyžadují změnu rozhodnutí o určení obecné ceny majetku zůstavitele, výše dluhu a čisté hodnoty dědictví, pak odvolací soud rozhodnutí státního notářství o potvrzení nabytí dědictví zruší, aby státní notářství mohlo ve smyslu ustanovení § 37 odst. 2 not. ř. (tedy dříve, než je dědické řízení pravomocně skončeno) provést novým rozhodnutím potřebnou opravu pravomocného rozhodnutí vydaného podle ustanovení § 37 odst. 1 not. ř.

(Usnesení krajského soudu v Ústí n. L. z 31. 1. 1974, 5 Co 15/74)

Státní notářství v České Lípě potvrdilo nabytí dědictví po zůstaviteli V. K. podle schválené dohody dědiců ze závěti tak, že bytové zařízení přejímá manželka zůstavitele A. K. a pohledávku zůstavitele 6600 Kčs z důvodu dosud nezaplacené kupní ceny podle smlouvy z 10. 2. 1971 proti manželům V. a J. K. a proti manželům J. a A. D. rovným dílem přejímají tito dlužníci jako dědicové zůstavitele V. K. ze závěti.

V odvolání proti tomuto rozhodnutí o potvrzení nabytí dědictví dědička A. K. namítala, že pořízení závěti zůstavitele ohledně domu čp. 129 v M. se stalo neúčinné tím, že zůstavitel nemovitost dne 10. 2. 1971 převedl na své nezletilé vnuky J. D. a P. K., takže nabytí dědictví mělo být potvrzeno jen manželce a dětem zůstavitele jako dědicům ze zákona.

Krajský soud v Ústí n. L. rozhodnutí státního notářství zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení a k novému rozhodnutí.

Z odůvodnění:

V této dědické věci výsledky řízení vedou k závěru, že je třeba použít ustanovení § 37 odst. 2 not. ř. a provést novým rozhodnutím opravu rozhodnutí o určení obecné ceny majetku, výše dluhů a čisté hodnoty dědictví a v důsledku toho provést pak znovu úkony směřující k vypořádání dědictví.

Státní notářství uvedlo do aktiv zůstavitelova majetku jeho domnělou pohledávku z postupní smlouvy z 10. 2 1971 proti manželům J. a A. D. a manželům V. a J. K. Podle obsahu této smlouvy sepsané formou notářského zápisu 10. 2. 1971 (NZ 49/71 téhož státního notářství) však zůstavitel V. K. spolu se svou manželkou A. K. převedl touto postupní smlouvou svůj dům čp. 192 v M. a přilehlé pozemky na své nezletilé vnuky J. D. a P. K. tito nezletilí nabyvatelé část postupní ceny zaplatili ihned a zbytek se zavázali splácet sami, nikoli tedy jejich rodiče (manželé J. a A. D. a manželé V. a J. K.), kteří vystupovali pouze jako zákonní zástupci nabyvatelů.

Státní notářství vycházelo z nesprávného právního názoru ohledně právní účinnosti závěti z 23. 6. 1967, jíž zůstavitel „odkázal“ svou polovinu shora uvedené nemovitosti manželům J. a A. D. a manželům J. a V. K. a za dědičku ostatního majetku ustanovil svou manželku A. K.

V dříve platné právní úpravě např. obecný zákoník občanský z roku 1811 stanovil v § 657, že odkázal-li zůstavitel výslovně ze svého vlastnictví jednu nebo několik věcí určitého druhu a nenajdou-li se vůbec věci toho druhu v pozůstalosti, pozbude odkaz svého účinku. Obdobně stanovil § 549 odst. 1 dříve platného zákona č. 141/1950 Sb., že ustanovení závěti, jímž byl někdo povolán za dědice věci, která není v zanechaném majetku, je neplatné.

Nyní platný občanský zákoník (zákon č. 40/1964 Sb.) obdobné ustanovení o neplatnosti nebo neúčinnosti závěti (její část) při úpravě dědění ze závěti nemá. Z důvodové zprávy k občanskému zákoníku však nelze vyčíst, že by se právní úprava tohoto zákoníku měla v uvedené otázce od zásad předchozí právní úpravy zcela odchýlit. Stejný právní závěr jako za předchozí právní úpravy lze nyní odůvodnit s poukazem na ustanovení § 35 odst. 1 o. z., podle něhož se projev vůle může stát výslovně nebo jiným způsobem nevzbuzujícím pochybnosti o tom, co chtěl účastník projevit.

Jestliže tedy v projednávané věci zůstavitel v roce 1967 závětí stanovil, kdo má jeho nemovitý majetek zdědit, v roce 1971 však tento nemovitý majetek převedl na jiné osoby, pak nutno dovodit, že tato část závěti pozbyla účinnosti.

Platí tu tedy ustanovení § 461 odst. 2 o. z., podle něhož nenabude-li dědictví dědic ze závěti, nastupují místo něho dědici ze zákona; nabude-li se ze závěti jen část dědictví, nabývají zbývající části dědici ze zákona.

Vzhledem k pochybení státního notářství při soupisu aktiv a pasív dědictví a vzhledem k nesprávnému právnímu závěru o závěti zůstavitele bylo proto rozhodnutí státního notářství o potvrzení nabytí dědictví zrušeno a věc mu vrácena k dalšímu řízení a k novému rozhodnutí, při němž bude vázáno právním názorem odvolacího soudu (§ 221 a § 226 o. s. ř.)